

Didergető magyar sorsok

A Cegléd környéki tanyaszórványban pokoliak a téli éjszakák

Annál a téesznyugdijas nénikénél, aki egy romos alföldi tanya fűtetlen és sötét mélyén két kutyájával melegíti magát, igazán elkél a Máltai Szeretetszolgálat tűzifaadományja és a segítség, hogy az önkéntesek fel is aprítsák a fűtőanyagot. Vajon a Cegléd környéki pusztaság dűlőinek zugaiban vesztglő Borika, Mária és Kati néni megéri-e a legközelebbi, tíz fok alatti hideg hajnalt?

JOÓ ISTVÁN

Nos, hogy tetszik a kérés? – kérdezi kacsintva a riportertől Szunyogh József autószerelő, a Máltai Szeretetszolgálat ceglédi tanyagondnokságának egyik önkéntese. Nem a magáét érti alatta Cegléd belterületén, hanem Mária néni Törtel felé eső tanyáját, amelyet mintha magától a dermesztő hidegségű kozmosztól kerítene el pár lombtalan akác. A négyszer hét méter alapterületű, sárból tapasztott vityilló villás ágakkal van körbetámasztva. Rogyadozó tetején lécek és botok olyan borzas összevisszaságban, hogy az valami ultradivatos hajviseletre emlékeztet. A malacólak persze már üresek, a dűledező fákamra is. De Szunyogh és fia, valamint Sila József máltai tanyagondnok már aprítják az ideszállított hét mázsa tűzifát. A fadarabok a havas fűbe hullnak.

– Józsiám, talán ezzel – kínálja hálás hangon Mária néni a maga fejszével az utóbbi férfit, aki egy péterszeges rönkkel küszködik. A másik tanyagondnok, Farkas Márta, a ceglédi szeretetszolgálat intézményének vezetője vastag gyapjútakarót nyújt Mária néni. A 77 éves asszony annál is inkább örül az ajándéknak, mivel ebben a kutya hidegben sem akar hallani arról, hogy legalább pár éjjelre beköltözzön a máltaiak jól fűtött központjába. A katolikus szervezet vezetője most is hiába kéréli.

– Mondtam már, hogy jó nekem itt...

– De nem fűtöl a kémény, Mária néni – szólok közbe én is.

– Nem fűtöl? – húzza össze magát a rossz kabátot. – Pedig biztos van egy kis parázs a sparhelten...

Azt hiszem, elnyertem Mária néni bizalmát azzal, hogy megdicsértem kicsiny, girbegurba lécekkel kijelölt virágoskertjét, amelyben persze most semmi sem virágzik.

– Nem gondoltam volna, hogy beengedi magát – sügja felém Farkas Márta, miután fejünket lehúzza beléptünk a nyomorúságos, mégis rendben tartott szobába. Az egyetlen kicsiny ablakban visszavagott muskátli. Belülről a tapasztott sárfalon a petróleumlámpa itt-ott még mutatja a meszelés nyomait. Mária néni elégedetten közli, hogy most éppen nem azik be a plafon. A padláson tartott edények ugyan megteltek, de szerencsére megfagyott bennük az esővíz.

– A palát vagy tizenöt éve megvettem, de aztán elmentem nyugdíjba – meséli a réges-rég elvált Mária néni, miért fogott el a tető felújításához az önerő. A

„máltai” tűzifa pattogása közepette megtudom: valaha szőlő, gyümölcsös övezte a tanyát, apai örökség. Tehenek, lovak is voltak a kényszerű államosításig. A negyven év munkaviszony jó része három műszakban, különféle ceglédi üzemekben meg a téeszben telt el. A rendszerváltás utáni első önkormányzati ciklusban kamatmentes hitelt kért a helyhatóságtól. Nem kapta meg a kellő százötvenezer forintot, mondván, minek már ennek a házikónak felújítás. Az volt ebben az embertelen, hogy a képviselők nem tisztelték Mária néni óhaját: ő idős korában is itt, ebben az egyedül elvehetően kis tanyaépületben szeretne élni.

– Erre nincsen zsúfolt lakótelep, ide nem jönnek ki kopogtatóért a jelöltek – toldja meg a magyarázatot a máltaiak ceglédi vezetője.

Mária néni megtapsolja a faaprító csoportot, mielőtt a férfiak visszauulnek a fehér Mercedes teherautóba. Irány a Füle-dűlő, Borika néni tanyája. Farkas Márta közben felkészít arra, hogy következő látogatottunk, a 83 éves, szintén magányos asszony tartózkodóbb és még sokkalta szegényebb. Kéri, írjam bele a riportba, hogy Borika néni a máltaiak meg-megújuló, határozott kérésére és a városi önkormányzat fel-szólítására sem hajlandó még csak ideiglenesen sem elhagyni a lakhatatlanná vált hajlékát.

Pedig az erdősebb területen lévő romtanya olyan, mint egy fekete ravatal. Kátránypapírral van leborítva a felső fele. A „lakóházzal” egybeépített gazdasági épületnek csak a falai állnak már, ezeken állagmegóvás gyanánt fekete nejlonfólia lifeg. Az elbokrosodott, elgyomfásodott udvaron egybefüggő réteget alkotnak az üres olajos-, hipós-, ecetesflakonok. Egy viaszosvászonnal borított kerti asztal hóval megterítve.

– Hála istennek, előjött Borika néni! – kiáltja ujjongó hangon Farkas Márta a sállal körültekert fejű, kissé bizalmatlan tekintetű anyóka láttára.

Az ujjongást a helyzettel arányosnak érzem, mert megpillantom a lakásajtót, amely a kerettel nemigen van összhangban. Deciméteres résein behúzza a hideg levegő, amelyet másutt az üveget pótló zsírpapír „tartóztat fel”. Előzőleg már hallottam arról, hogy a néni egy korábbi körmös télen úgy találta meg a Máltai Szeretetszolgálat, hogy két kutyája melegítette a rozott paplanok alatt. Nem hittem volna, hogy most is hasonló lesz a helyzet! Az egyetlen szobában nemhogy áram nincs, de a petróleumlámpa is felmondta a szolgálatot. A madárcsontú, idős asszony körvonala bent a fotós vakujának fénye jelzi pillanatokra. A sárfalak hatalmas résein maga a nappali köd küld egy kis túlvilági fényt és persze jócskán minuszfokos levegőt. A kutyák nem láthatók a sötétben, de elég valószínűságon morognak, csaholnak folyamatosan az ágyon. Azt sem látom, csak a szememen érzem, hogy a kis vegyes tüzelésű kályhának orrán-száján dől a füst.

– Csak erre a néhány hideg napra jöjjen be hozzánk éjszakára – kezdi újra a karitatív intézmény vezetője.

– Majd annak is eljön az ideje – céloz halk, csilingelő hangján egy nagyobb hidegre, jelentősegtelje-

Újabb fagyhalálok

A hét végén újabb négy ember fagyott halálra hazánkban. Gyurcsány Ferenc miniszterelnök arra kérte minisztereit, készítsenek elő egy javaslatot, amely segíthet a fagyhalálok megelőzésében. A Fidesz szerint minél hamarabb komplex törvényjavaslatra van szükség.

M N - Ö S S Z E Á L L Í T Á S

Holtan találtak a szentesi rendőrkapitányság járőrei egy mozgásában korlátozott férfit tegnap kora délután Szentesen. Az elhunyt egyik ismerőse aznap délelőtt tett bejelentést arról, hogy több napja nem látta a férfit. A hatvannégy éves áldozat saját tanyája fűtetlen épületében, ágyában feküdt. Az elsődleges orvosi vélemény szerint halálának oka kihülés volt. Szegeden holtan találtak rá egy hatvankét éves férfira szombaton délután. A rendőrség közölte, a férfi holttestét ismerőse lelta meg a kertjében, egy fűtetlen kis házban. Az elsődleges orvosi vélemény szerint az ő halálát is kihülés okozta. A főváros XVI. kerületében – ugyancsak szombaton – megfagyott hajléktalan találtak egy ház udvarán. Az áldozat, egy 49 éves férfi, az önkormányzati bérház udvarán élt. Szintén Budapesten, szombat hajnalban megfagyott hajléktalan holttestére bukkantak a Lehel téren. A 60 éves férfi is kihülés miatt vesztette életét.

Gyurcsány Ferenc miniszterelnök azt kérte Molnár Csaba energiaügyekért felelős és Szűcs Erika szociális minisztertől, hogy a szerdai kormányülésre készítsenek elő egy, a fagyhalálok megelőzését segítő javaslatot. Erről Daróczy Dávid kormánybiztos tájékoztatta az MTI-t szombaton. Elmondta: a kormányfő sze-

rint olyan indítványra lenne szükség, amely megteremti a lehetőségét annak, hogy a szolgáltatócégek csak akkor kapcsolhassanak ki bármely alapvető közszolgáltatást – ide tartozik a víz, a villany és a gáz –, ha erről előzetesen értesítik a helyi önkormányzat jegyzőjét. Ismeretes, civil szervezetek a mostanival meg-egyező javaslatot hangoztatnak évek óta.

Az utóbbi egy héten több mint tíz ember halálát okozta kihülés Magyarországon. Szabó Máté ombudsman csütörtökön azt kérte: halasszák el a teljes szolgáltatás nélkül élő, tartozást felhalmozó, súlyosan hátrányos helyzetben élő emberek mérőórának leszerelését, illetve, ahol lehet, ideiglenes mérőórával segít-sék a fűtés nélkül maradottakat. Egy nappal korábban pedig felkérte a kormányt és a többi illetékest, haladéktalanul tegyenek lépéseket a további tragédiák megelőzéséért.

A Fidesz szerint minél hamarabb komplex törvényjavaslatra van szükség, hogy a nagy hideg miatt ne fagyjanak meg saját lakásaikban az emberek – mondta Turi-Kovács Béla, a Fidesz országgyűlési képviselője a Soltész Miklós kereszténydemokrata honatyával tartott szombati sajtótájékoztatóján. A jogszabállyal az önkormányzatok kötelező feladatává kellene tenni, hogy felmérjék, kik a veszélyeztetettek. A felmérésbe be kellene vonni a háziorvosokat, mert ők azok, akik a leginkább ismerik a településen élők életkörülményeit – közölte Turi-Kovács Béla. Hozzátette: a háziorvosoknak nem egy plusz társadalmi feladatot jelentene ez, hanem díjazást kapnának érte. A fideszes képviselő szerint az erdőgazdálkodásnál azt is rendezni kellene, hogy ahol megvannak a fakitermelésre kijelölt helyek, ott – felügyelet mellett – tegyék lehetővé a saját célra történő kitermelést. Turi-Kovács Béla szerint a költségvetésben ezekre a célokra „semmi-re nem elég” források helyett megfelelő összegeket kell biztosítani. Soltész Miklós úgy véli, a kormányt felül kellene vizsgálnia rendeletét, és nemcsak a távhővel és gázzal fűtő családokat kellene támogatnia, hanem azokat is, amelyek szénvel vagy fával fűtenek.

A fagyhalállal veszélyeztetett tanyai idősök gyakran a hazai földkárptótás áldozata

FOTO: MÁTE PÉTER

sebb bemenetelre Borika néni; már ha Magyarországon egy ilyen pusztai, tősgyökeres magyar néni halála bármiféle jelentőséggel bírhat. Hogy ez nem vagdalkozós vád, bizonyítja, hogy ez az asszony, mint megtudom, a bürokrácia és a spekuláció útvesztői miatt nem jut osztatlan közös földtulajdonban lévő, saját, kárptótlással szerzett hányadához. Ahhoz a pár milliót érő erdőcskéhez, amelynek eladásából emberhez méltóbb lakókörülmények közé költözhetne. Másokra persze nem kíván szorulni, ami talán túlzás, de ez meg szabad tanyagazda őscitől örökölt géneiből fakad.

Igy kárptólták tehát azt az özvegyasszonyt, aki fiatalkorában sem élhette ősei szabad gazdálkodó életét, mert a szövetkezet tőlük is elvett mindent. Téesznyugdijaként 45 ezer forintot kap, itt húzza meg magát, és biztosan megfagyna, ha nem kapna tűzifát és télkabátot a máltaiaktól. Vagy éhen halna, ha nem küldött volna valaki a karitatív szervezeten keresztül egy kis töltött káposztát, mézes puszedlit, tartós alapélelmiszereket... Mellesleg új sparhelre összekuporgatott ötven-ezer forintját ellopták, amíg vásárolni volt.

A három máltai szolgálatos férfi még további két-három magányos tanyalaktól keres fel az összesen húszmázsás tűzifaakkcióval. Rááldozták a szombatjukat a szállításra, faaprításra, ház körüli egyéb sürgős munkákra. Farkas Márta intézményvezető visszatér velünk Ceglédre.

– Ilyen hidegekben nincs se ünnepnapunk, se hétvégénk, Bori nénihez is visszajövök már holnap reggel, bizakodva, hogy megint életben találok – mondja a középkorú hölgy, aki, ha nem volna egyedülálló, talán képtelen volna a szeretet krisztusi parancsát ilyen fokon teljesíteni. A helyi máltaiak Farkas Márta és Sila József vezetésével Cegléd külterületén ma már tízezer hektáron térképezték fel a rászorulókat, és körülbelül 280 fővel tartanak rendszeres kapcsolatot.

Főnökük, Győri Lajos – a Máltai Szeretetszolgálat Közép-Magyarország régiójának elnöke – mondja Budapesten: döntően erre a két hónapra, januárra és februárra összpontosítják erőiket. Hiszen karácsony után az emberek lecsavarják a szeretet lángját, kevésbé érzik át bajba jutott, főleg idős vagy hajléktalan felebarátaik elesett állapotát, adományozó kedvüket pedig az ünnepi bevásárlás utáni pénzühiány apasztja. Győri Lajos szerint egyébként sem működik kellően a közösségi összetartás eszméje hazánkban, már a falvakban sem. Kevesen ügyelnek arra, fűstöl-e ilyen hidegben egy-egy szegény szomszéd kéménye. Mindenesetre a Máltai Szeretetszolgálat ilyenkor akár még másra kapott pénzüszégeihez, normatíváihoz is hozzányúl, hogy a látókörébe került fázó embereken segítsen. Nem csak tűzifával. Januártól minden intézményüket megnyitották, és senkit nem küldenek el, akit diderget a sorsa.